

Ivan Klinec

Čína a India 2030

Alternatívne scenáre budúceho vývoja

2008

Čína a India 2030 – Alternatívne scenáre budúceho vývoja

India a Čína – základné charakteristiky

Americkí futuroológovia Marvin J. Cetron a Owen Davies porovnávajú súčasný stav a perspektívy vývoja Číny a Indie v článku Drak versus Tiger s podnadpisom Čína a India pretvárajú globálnu ekonomiku, ktorý bol publikovaný v roku 2006 v štvrtom čísle časopisu WFS Futurist¹.

Čína a India dnes patria podľa Cetron a Daviesa medzi rýchlo rastúce ekonomiky sveta s rastúcim počtom obyvateľstva. Demografický rast, rastúce ekonomiky a nízka životná úroveň týchto krajín ukazujú na perspektívu problémov spojených s rozvojom týchto krajín. Prípadné kopírovanie ekonomického systému vyspelých krajín sveta môže byť spojené s rastom konfliktov o zdroje, s celosvetovým kolapsom životného prostredia prípadne s eskaláciou do globálneho vojenského konfliktu. Čínsky drak a indický tiger tak môžu rozkývať súčasné svetové usporiadanie a významne prispieť k zmene geopolitického usporiadania súčasnej civilizácie².

Čína i India majú podľa Cetrona a Daviesa veľké ľudské potenciály spojené s relatívne autonómnymi kultúrnymi a spoločenskými tradíciami. Demografický rast týchto krajín je už dnes zreteľný v celosvetovom meradle³.

Cetron a Davies uvádzajú, že ekonomicky sa stávajú veľkým drakom a tigrom svetovej ekonomiky a potenciálnym súperom dnešných najsilnejších krajín sveta. Počas posledných 25 rokov sa Čína pretransformovala na štvrtého najväčšieho priemyselného producenta sveta po USA, Japonsku a Nemecku. Produkuje prakticky všetko od digitálnych prístrojov až po počítače rôzneho druhu. Jej celosvetová bambusová sieť obhospodaruje trhoviská prakticky všetkých krajín sveta. Čínsky export vzrástol medzi rokmi 1998 až 2002 o 50 % a pokračuje v raste 20 % ročne⁴.

---

¹ Cetron, Marvin J., Davies, Owen (2006): The Dragon vs. the Tiger. China and India Reshape the Global Economy. In: Futurist. July - August 2006, str. 38 - 46

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Ibid.

Čína sa v roku 2003 stala najväčším svetovým nákupcom cementu – 55 % svetovej produkcie, uhlia – 40 %, ocele – 25 %, niklu – 25 %, hliníku – 14 %⁵.

Podľa Svetovej banky priemerný Číňan s príjmom na osobu 890 U.S. dolárov je na tom dvakrát lepšie ako priemerný Ind. 800 miliónov Číňanov stále žije na vidieku, kde je životná úroveň podstatne nižšia ako v mestách.

Hrubý domáci produkt na osobu dosahoval v roku 2005 6200 U.S. dolárov na osobu, pričom v Indii to bolo iba 3400 U.S. dolárov na osobu. V Číne žije pod hranicou chudoby 10 % obyvateľstva, v Indii je to až jedna štvrtina obyvateľstva. Čína dosahuje vyššiu gramotnosť ako India. 86 % Číňanov vie čítať a písať, v Indii je 60 % gramotných s nízkym štandardom hodnotenia. Čína má relatívne stabilnú populáciu pri politike jedného dieťaťa, zatiaľ čo India demograficky prudko rastie napriek dvojnásobnej detskej úmrtnosti⁶.

Čína je členom Bezpečostnej rady OSN a India ním chce byť. Čína je stále autoritárskym komunistickým režimom a v Indii pretrvávajú pozostatky kastovníckeho systému, hoci je oficiálne zakázaný. Čína odštartovala v roku 1978 Teng Siao Pchingové reformy smerujúce ku kapitalistickému systému, zatiaľ čo v Indii pretrváva dedičstvo Nehruovho protikapitalistického socializmu⁷.

India má 2000 rokov starú tradíciu demokracie a v Číne pretrváva totalitárny komunistický režim s jednou stranou. V Číne je rozbujnелá korupcia, sú tam prenasledovaní ináč zmýšľajúci ľudia ako napr. hnutie Falun Gong je považované za konkurenciu komunistickej strany, pretože má viac členov. Jeho stúpenci sú prenasledovaní, väznení a mučení. Čína naďalej okupuje Tibet a prenasleduje jeho obyvateľov. V Indii je taktiež rozbujnелá korupcia. India sa otvára svetu, zatiaľ čo Čína cenzuruje Internet, k čomu realizuje špeciálny program Zlatý štít – Golden Shield, sleduje internetovú komunikáciu a cenzúru vyžaduje aj od spoločností ako Google alebo Yahoo⁸.

India v školách vyučuje anglický jazyk ako rodnú reč a z tohto dôvodu má veľké množstvo anglicky hovoriacich vedcov, inžinierov a technikov. Vo svete, ktorému

---

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

dominujú angličtinu používajúce odvetvia ako služby, počítače alebo telekomunikácie je to obrovská výhoda. Mandarínskou čínštinou hovorí najviac ľudí na svete⁹.

Čína má problémy s moslimskou komunitou a takisto s už spomínaným Tibetom. Voči Tchajwanu praktizuje politiku vyhrážok s hrozbou vojenskej agresie. India sa sporí o územie Kašmíru s Pakistanom¹⁰.

Čína má rastúce problémy so znečisteným životným prostredím, ekonomický rast Číny doprevádza rastúce množstvo a intenzita havárií, ktoré sú často utajované.

Čína má masívny kozmický program. Vyslala do kozmu kozmonauta. India sa takisto zameriava na kozmický program¹¹.

---

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Ibid.

India a Čína - prognózy

Svet podľa CIA 2020

Prognóza **Mapovanie globálnej budúcnosti** vypracovaná expertami CIA/NIC s časovým horizontom do roku 2020, ktorá bola publikovaná začiatkom roku 2005, zahŕňa nasledovné predpovede¹²:

- **Čína a India sa začnú stávať novými globálnymi hráčmi, podobne ako to bolo s Nemeckom v 19. storočí a s USA na začiatku 20. storočia.**
- **Hrubý národný produkt Číny v roku 2020 prevýši HDP jednotlivých západných krajín okrem USA.**
- **Populácia Číny dosiahne v roku 2020 1.4 miliardy obyvateľov a populácia Indie dosiahne 1.3 miliardy obyvateľov.**

Svet podľa Stratfor 2015

Prognóza americkej súkromnej spravodajskej služby **Stratfor 2005-2015** Decade Forecast¹³ uvádza pre Čínu nasledovné predpovede:

- **Spomalenie ekonomického rastu bude viesť k odlivu investícií**

---

¹² Mapping the Global Future. Report of the National Intelligence Council's 2020 Project Based on the Consultations With Nongovernmental Experts Around the World. NIC 2004-13. National Intelligence Council, Washington, D. C., December 2004, 123 str.

¹³ Stratfor 2005-2015 Decade Forecast. Stratfor, Austin, Texas, 2005

- **Masívne sociálne otrasy medzi bohatými a chudobnými**
- **Po Olympijských hrách 2008 bude chaos pravdepodobne viesť k strate centrálnej kontroly a k rozvoju regionálnych centier**
- **Japonsko bude nasledovať Čínu ako významná ázijská mocnosť**
- **Tchaj-wan sa bude zblížovať s Japonskom**

Energetické prognózy

Čínska spotreba energie rastie s pokračujúcim ekonomickým rastom, čo môže spôsobiť globálny konflikt o suroviny. Čína ešte do roku 1992 ropu vyvážala a od roku 1993 sa stala čistým dovozcom ropy. V súčasnosti je Čína druhým najväčším dovozcom ropy na svete a tretím najväčším spotrebiteľom podľa miery rastu spotreby, ktorá je sama o sebe 6 krát väčšia ako priemer. V roku 2002 Čína spotrebovala priemerne denne 19.7 miliónov barelov ropy. Ak by Čína spotrebovala celú priemernú ťažbu Saudskej Arábie, stále by jej to nestačilo.

Čína je dnes hlavným spotrebiteľom svetových zdrojov.

Ak čínska ekonomika bude rásť do roku 2030 priemerne o 6 %, potreba fosílnych palív vzrastie z 850 miliónov ton v roku 1999 na 2.4 miliardy ton. Tona fosílnych palív je ekvivalentná 7.33 barelom ropy. Plných 21 z 31 provincií, autonómnych regiónov a municipalít má problémy s dodávkami energie.

Čína vyťaží v roku 2005 viac ako dve miliardy ton uhlia, čo je viac ako USA a India dohromady. Čína je už dnes druhým najväčším znečisťovateľom životného prostredia. Podľa prognóz predbehne do roku 2020 USA.

Ekonomické prognózy

Čína v roku 2041 predbehne USA a stane sa najväčšou svetovou ekonomikou. Od roku 2030 sa jej spotreba energie vyrovná súčtu dnešnej spotreby energie USA

a Japonska. Pretože nemá dostatočné zásoby ropy, bude musieť zdvojnásobiť svoju jadrovú kapacitu do roku 2020. Čína spotrebováva viac obilnín, uhlia a ocele ako USA. USA ju predstihujú iba spotrebou ropy. Čína spotrebováva dvakrát toľko mäsa ako USA – 67 miliónov ton oproti 39 miliónov ton USA. Spotrebováva dvakrát toľko ocele ako USA - 258 miliónov ton oproti 104 miliónom ton.

Ak Čína porastie každoročne o 8 %, čínsky príjem na jedného obyvateľa dosiahne súčasnú americkú úroveň v roku 2031.

Ak Čína bude vtedy spotrebovávať toľko prírodných zdrojov ako USA, bude to znamenať, že jej 1.45 miliardy obyvateľov bude spotrebovávať dve tretiny súčasnej úrody obilnín. Čínska spotreba papiera povedie k zdvojnásobeniu dnešného globálneho objemu výroby papiera, čo bude pre lesy likvidačné.

Čína sa vlastne vracia k svojej niekdajšej pozícii, pretože v roku 1820 podľa Ázijskej rozvojovej banky Ázia vytvárala tri pätiny svetového výstupu. Do roku 1940 jej podiel klesol na jednu pätinu.

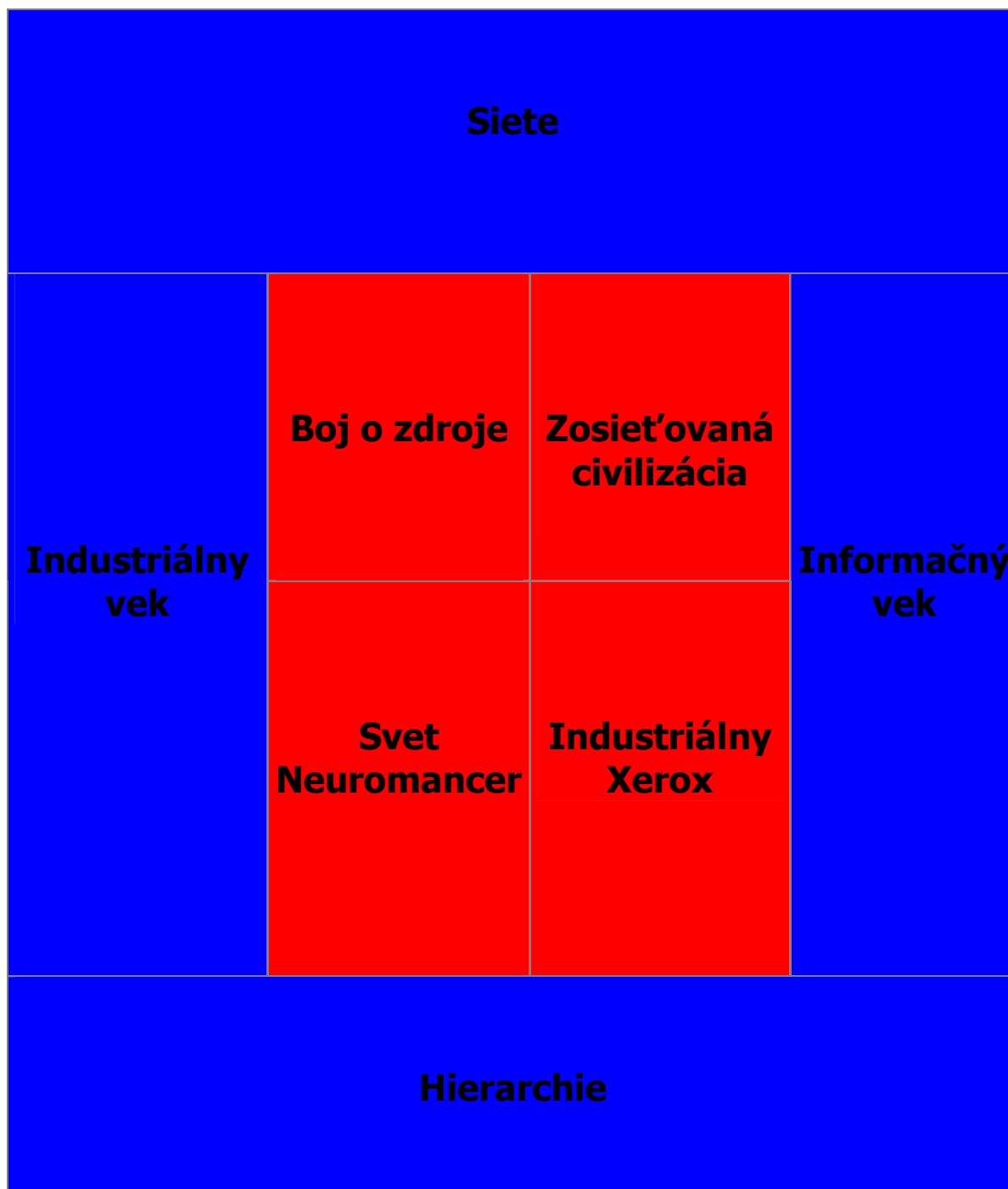
Podľa niektorých prognóz dosiahne Čína parity s USA v roku 2025. Vzhľadom na svoj zaostalý vidiek sa v príjmoch na obyvateľa vyrovná s USA až po roku 2075.

Vojenské prognózy

Pokiaľ bude čínska ekonomika rásť, jej vojenská sila sa bude zväčšovať. Podľa RAND Corporation do roku 2015 budú čínske vojenské výdaje šesťkrát väčšie ako japonské a úhrnný vojenský kapitál bude zhruba päťkrát vyšší. Podľa niektorých prognóz by sa Čína mohla stať hlavným vojenským konkurentom USA.

Scenáre Svet 2030

Scenár Zosieťovaná civilizácia

Scenár počíta s plnou integráciou Čína a Indie do sietí svetovej ekonomiky, spojenou s prechodom Číny i Indie k fungujúcej trhovej ekonomiky s postupným prechodom k novej ekonomike Tretej vlny a rastom nehmotnej ekonomiky spolu s preskočením industriálneho stupňa rozvoja v prípade Číny iba čiastočného. Čína i India sa budú aktívne podieľať na systéme globálneho vládnutia – Global Governance. Zdroje budú zdieľať spolu s podporou udržateľných vzorcov výroby a spotreby.

Základné charakteristiky:

- **Čína:** Integrácia do svetovej ekonomiky
- **India:** Integrácia do svetovej ekonomiky

Politický systém:

- **Čína:** Parlamentná demokracia
- **India:** Parlamentná demokracia

Hospodársky systém:

- **Čína:** Trhová ekonomika
- **India:** Trhová ekonomika

Demografia:

- **Čína:** Mierny rast

- **India:** Mierny rast

Armáda:

- **Čína:** Rastúca
- **India:** Rastúca

Technológia:

- **Čína:** Informačná technológia
- **India:** Informačná technológia

Ekonomika:

- **Čína:** Nová ekonomika, rast nehmotnej ekonomiky
- **India:** Nová ekonomika, rast nehmotnej ekonomiky

Zdroje:

- **Čína:** Globálne zdieľanie zdrojov
- **India:** Globálne zdieľanie zdrojov

Priority:

- **Čína:** Rozvoj človeka
- **India:** Rozvoj človeka

Scenár Industriálny Xerox

Scenár počíta s industriálnym Xeroxom Číny a Indie. Vzrast industriálnych sektorov ich ekonomík bude viesť k akcelerujúcemu poškodzovaniu životného prostredia, urýchl'ovaniu konfliktu o zdroje. Čína i India budú postihnuté následkami klimatických zmien, čo bude narúšať ich ekonomický rozvoj.

Základné charakteristiky:

- **Čína:** Ašpirácia na post svetovej superveľmoci.
- **India:** Ekonomický rozvoj Indie zabezpečený industriálnym rozvojom.

Politický systém:

- **Čína:** Diktatúra až totalitarizmus
- **India:** Parlamentná demokracia

Hospodársky systém:

- **Čína:** Centrálne riadená trhovú ekonomika
- **India:** Trhovú ekonomika

Demografia:

- **Čína:** Mierny rast
- **India:** Prudký rast

Armáda:

- **Čína:** Rastúca
- **India:** Rastúca

Technológia:

- **Čína:** Industriálna a informačná technológia
- **India:** **Industriálna a** informačná technológia

Ekonomika:

- **Čína:** Industriálne hierarchie, industriálne priority
- **India:** Industriálne hierarchie, industriálne priority

Zdroje:

- **Čína:** Boj o zdroje
- **India:** Problémy so zdrojmi

Priority:

- **Čína:** Globálne mocenské ašpirácie
- **India:** Ekonomický rast

Scenár Boj o zdroje

Scenár počíta s industriálnym rozvojom Číny a Indie. Vzrast industriálnych sektorov ich ekonomík bude viesť k urýchľovaniu konfliktu o zdroje najmä zo strany Číny. Čína sa dostane do konfliktu s USA. Bude uskutočňovať imperiálnu politiku vo vzťahu k rozvojovým krajinám bohatým na suroviny. Čína i India budú podporovať rozvoj ekonomických odvetví Tretej vlny. Technologicky sa budú snažiť konkurovať USA a EÚ. Čína i India budú postihnuté následkami klimatických zmien, čo bude narúšať ich ekonomický rozvoj.

Základné charakteristiky:

- **Čína:** Ašpirácia na post svetovej superveľmoci.
- **India:** Ekonomický rozvoj Indie zabezpečený industriálnym rozvojom a podporou ekonomických sektorov Tretej vlny.

Politický systém:

- **Čína:** Diktatúra až totalitarizmus
- **India:** Parlamentná demokracia

Hospodársky systém:

- **Čína:** Centrálne riadená trhovú ekonomika
- **India:** Trhovú ekonomika

Demografia:

- **Čína:** Mierny rast
- **India:** Prudký rast

Armáda:

- **Čína:** Rastúca
- **India:** Rastúca

Technológia:

- **Čína:** Industriálna a informačná technológia
- **India:** Industriálna a informačná technológia

Ekonomika:

- **Čína:** Industriálne hierarchie, informačné siete, industriálne a informačné priority
- **India:** Industriálne hierarchie, informačné siete, industriálne a informačné priority

Zdroje:

- **Čína:** Boj o zdroje
- **India:** Problémy so zdrojmi

Priority:

- **Čína:** Globálne mocenské aspirácie, podpora high-tech
- **India:** Ekonomický rast, podpora high-tech

Scenár Svet Neuromancer

Scenár počíta s postupujúcim rozpadom civilizácie. Svet budú riadiť korporácie a organizovaný zločin. High-tech centrá budú symbolmi prosperity. Veľká časť sveta bude mimo dosahu civilizovaných zákonov. Štáty sa zoskupia do súperiacich blokov a budú bojovať o zdroje. Bude pokračovať ničenie životného prostredia, čo môže prerásť do ekologického kolapsu civilizácie.

Základné charakteristiky:

- **Čína:** Rast moci globálnych čínskych ekonomických a iných sietí, možný rozpad Číny na menšie štáty
- **India:** Možný rozpad Indie na menšie štáty

Politický systém:

- **Čína:** Diktatúra až totalitarizmus
- **India:** Mutácie demokracie

Hospodársky systém:

- **Čína:** Trhová ekonomika
- **India:** Trhová ekonomika

Demografia:

- **Čína:** Rast
- **India:** Prudký rast

Armáda:

- **Čína:** Rastúca
- **India:** Rastúca

Technológia:

- **Čína:** Industriálna a informačná technológia
- **India:** Industriálna a informačná technológia

Ekonomika:

- **Čína:** Industriálno-informačná
- **India:** Industriálno-informačná

Zdroje:

- **Čína:** Boj o zdroje
- **India:** Boj o zdroje

Priority:

- **Čína:** Globálne mocenské a vojenské aspirácie, udržanie celistvosti
- **India:** Udržanie celistvosti

Stratégia integrácie Číny a Indie do svetovej ekonomiky

Vízia Čína a India 2030

Stratégia integrácie Číny a Indie do svetovej ekonomiky počíta s prechodom Číny i Indie v období do roku 2030 na postindustriálnu trajektóriu rozvoja a s preskočením industriálneho štádia rozvoja s pomocou vyspelých krajín sveta a medzinárodného spoločenstva. Počíta tiež s podporou a participáciou Číny i Indie na globálnom vládnutí – Global Governance. Podporované by mali byť najmä udržateľné vzorce výroby i spotreby. Podporovaný by mal byť rozvoj nehmotnej ekonomiky a kultúry a duchovných sfér spoločnosti. Čína i India by sa mali vybaviť modernou informačnou technológiou a realizovať stratégie masívneho vzdelávania.

Strategické ciele Vízie Číny a India 2030:

- Demokratizácia politických systémov Číny a Indie, zabezpečenie politickej, názorovej a náboženskej plurality
- Prechod na informačné technológie, podpora networkingu a vytvárania sieťových štruktúr ekonomiky a spoločnosti
- Pripojenie sa na siete svetovej ekonomiky, maximalizácia príležitostí pre každého obyvateľa
- Podpora maximálnej vzdelanosti každého obyvateľa
- Podpora kultúrnej diverzifikácie, hľadanie zdieľaných hodnôt

- Podpora náboženskej diverzifikácie, dialóg ako protiváha fundamentalizmu
- Vytváranie novej ekonomiky Tretej vlny, preskočenie industriálneho štádia rozvoja, podpora nehmotnej ekonomiky namiesto hmotnej ekonomiky
- Podpora globálnych mocenských štruktúr, podpora a rozvoj globálneho systému vládnutia – Global Governance, rešpektovanie princípov demokracie a plurality
- Demografický prechod ako následok rastu životnej úrovne obyvateľstva

Literatúra

Cetron, Marvin J., Davies, Owen ( ): The Dragon vs. the Tiger. China and India Reshape the Global Economy. In: Futurist July - August 2006, str. 38 - 46

Cordesman, Anthony H., With the Assistance of Sarin Hectoryan (1998): The Changing Geopolitics of Energy - Part I. Key Global Trends in Supply and Demand. Strategic Energy Initiative, Center for Strategic and International Studies, Washington, D.C., August 12, 1998

Cordesman, Anthony H., With the Assistance of Sarin Hectoryan (1998): The Changing Geopolitics of Energy - Part VI. Regional Developments in East Asia, China, and India. Strategic Energy Initiative, Center for Strategic and International Studies, Washington, D.C., August 12, 1998

Cordesman, Anthony H. (2000): The Shifting Geopolitics of Energy. Fuel Choice, Supply, and Reliability in the Early 21st Century. Center for Strategic and International Studies, Washington, D.C. , October 2000

Cordesman, Anthony H. (2002): Geopolitics and Energy. Key Trends: 2000-2020, Center for Strategic and International Studies, Washington, D.C. , July 2002

Cronin, Patrick M. (editor) (1996): 2015: Power and Progress. Institute for National Strategic Studies, National Defense University Press, Washington, D.C.

Cronin, Patrick M. (editor) (1997): Project 2015: Power and Progress. DIANE Publishing Company

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J., Florescu, Elizabeth (2008): 2008 State of the Future. The Millennium Project World Federation of UN Associations WFUNA, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2007): Stav budoucnosti. Vybrané kapitoly z let 1997-2007. The Millennium Project. World Federation of UN Associations. Editor českého vydání Pavel Nováček. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2007): 2007 State of the Future. The Millennium Project World Federation of UN Associations WFUNA, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2006): 2006 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2005): 2005 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2004): 2004 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2003): 2003 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2003): 2003 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2002): 2002 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2001): 2001 State of the Future. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2000): Global Challenges for Humanity. UN Millennium Summit and Forum 2000 - Special Edition. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (2000): State of the Future at the Millennium. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (1999): 1999 State of the Future. Challenges We Face at the Millennium. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (co-editors) (1998): 1998 State of the Future. Issues and Opportunities. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Glenn, Jerome C., Gordon, Theodore J. (co-editors) (1997): 1997 State of the Future. Implications for Action Today. American Council for the United Nations University, Washington, D.C.

Hammond, Allen (2003): China Scenarios. World Resources Institute 2003 - www.hf.caltech.edu/hf/scenarios/scen_china_top.htm

Kaiser, Robert G. (2000): 2025 Vision: A China Bent On Asian Dominance. Group Bids to Forecast Strategic Challenges. The Washington Post, March 17, 2000

Khalilzad, Zalmay M., Shulsky, Abram N., Byman, Daniel L., Cliff, Roger, Orletsky David T., Shlapak, David, Tellis, Ashley T. (1999): The United States and a Rising China. Strategic and Military Implications. Prepared for United States Air Force. Project Air Force RAND. RAND Corporation, Santa Monica, California, ISBN 0-8330-2751-4, 135 str.

Mapping the Global Future. Report of the National Intelligence Council's 2020 Project Based on the Consultations With Nongovernmental Experts Around the World. NIC 2004-13. National Intelligence Council, Washington, D. C., December 2004, 123 str.

Schwartz, Peter, Ogilvy Jay (1999): The Next Leap. Scenarios for China's Future. Jossey-Bass, Inc., San Francisco

Stratfor 2005-2015 Decade Forecast. Stratfor, Austin, Texas, 2005

Sullivan, Brian R. (1996): World of Great Powers. In: Cronin, Patrick M. (editor) (1996): 2015: Power and Progress. Institute for National Strategic Studies, National Defense University Press, Washington, D.C.

Sullivan, Brian R. (1997): World of Great Powers. In: Cronin, Patrick M. (editor) (1997): Project 2015: Power and Progress. DIANE Publishing Company, 1997

Ogilvy, Jay A., Flower, Joe, Schwartz, Peter (2000): China's Futures. Scenarios for the World's Fastest Growing Economy, Ecology and Society. John Wiley and Sons, Incorporated